286

С. Мандокеева

Манас /извлеч./

Инв. 286

Гайкодер В ук. мелиор.

1983 г. 15 - ноября с. Междуречье

экземпл.

Молдокеева Сейдана

"Мектеп" башталгыч

сабагынын үйлөнүүчү

Инв № 226

ТЕТРАДЬ

для Математикадан

ученицы 1 - класса

школы

Задача

Мотоцикл

ИНСТИТУТ ЯЗЫКА, ЛИТЕРАТУРЫ И ИСТОРИИ
ОТДЕЛ РУКОПИСЕЙ
Инв. № 848
БАН СССР гор. ФРУНЗЕ

Кыс сайкалуу кабарын
угуп Манас коштуменен
коргону варышып
ваатыр Манас ат коюп
узун кулак упуларган, кең уңу
карагай деген эпиен
карагандын кыс сайкап
ваатыр кыс гөкчө деп уңуп
ваатыр Манас айкөпөк
керегинден кең уңуп
карагы кызы сайкалап
тиктеп аватат пенжеси
жыдуй экен көз уралай деп уңуп
ай дейин десең айы жок
күн дейин десең корку жок
тик вагын жузун коро аваа
тұйтапа вопун күйүп, ичи вопоткок
Мен адамзат вопоңу
мондай пенде вопводу
ушуп нашка кайгенд

Корвоюм сайкалдай суну пендеш
кырғый муго кыйға бер
муғосу таза жан эжен
тик вагып жузун, пенде коро алвай
Арыстандай сурү вар эжен
сайкалдын дайын ужкандар
коро алвай жузун зор эжен
карагай деген уруудан
кыз верщим кыз алган
капитоо вопун кон варган
Ай кон мапаб баайырык
кудапардан кен угун
карага кызы кыс сайкал
баатырга жийим жийнын
Тового гагын тушунун
дувандан гыккан кунукту
сайлкерге таштайтын
у кунукту алмак салмак
ушлага жалгыс тайы деп
Нергалын жалгыс журот деп деп

2 жүгүнүшү

Жоо жаракты вайлаган
Тоо буркуттой айлаган
Жоо жарагын асынып
Ветеран душман карыган
Гегине душман жолтолой
Карагайдын шарынан
Шинеге зыйан коротой
Эл бакса вайыр болуптур
Кыз да болсо сайкалга
Бакдоолой вайырлык жаан жолуптур
Мыктыларга винисин
Эркекче кийим кийгизип
Кыз экенин билгизбей
Коргузганда вайкасак
Сайкалдын ичку кунусой
Вайырлык сайган супсу кыз
Душман эпче кыс экенин
Эпине кызмай калгандан
Сайкалдын вайыр тааныкпа

Тишторчун - деген сөз эс алды деген сөз

Кыс сайкап дегей баатыр кыз
Отус кепин отус кыз
Ушиптурун Нөшүптүбүр
Түнөй түргөн кыз кепин
Ак ордого курун тур
Ошол кыз кепин шын чечен
Жоку ишүүгө бүгү эрен
Согушун көкүп аркада

Зык кыпдан ырдап турду экен
Оливер мурун биле экен
Гогун ун көзүн аарда
Бибен бипен берер экен
Ону мунун колдугу
Колмуздун кагып берди экен
Кабарын уккан ушак кыз
Сайкалдын ноовун менен кепти экен
Уруксат менен корду экен
Говру менен кыйкыр
Ичиндеги тен бар гертмекчи
Ортогу адам иверин
Бурарда уруксат менен кепмекчи
Көзүнүн көргүз, ун кыздын ойну
Аргамчы сабын текенде дел
Узун бойы экен мойну дел
Эки гынар терек
Аптыл бакан сапсын
Экиден тен секимген
Мовкундары кап сын

таңшы мындай оқуға
кепілу қиын варианттың
үш төрті қиындығы
қарағанда қандықты сәйкес
ғаламтордың осы ғаламдық
ауқымды ақпараттық ағымдағы
ғек арағы варағдық
ғек арағы қароңғы
бұлтсыз ауылдық кепілдік
шағы қабырғалық
бұйрық бергет кеңдік
Экі күпүк байланушы
қарсоңдық қаварлық
Ақпарық ланас берілдік
ұшуындық қаварлық
бұл ұғатұрғанлық
ашуынық варын кеңдік
шағадегізгі қорғаныш

ден оцентин аткопук
Эр вакандат "вацгыапы
Атманвет ӯувак сыргак кошу
Аткопук "жетпи инергам
Адыр адыр вепаш бгп бгп
Аярмад кыа инопвасбгп
Вевесту вишик тоопорбон
Аркар инаягу коопрбон
Эгкитеке ситвишбыбон
Гон кызыка ватывшбгп
Тигин апбгп ак гатыр
Тугон анда инатывшбгп
Атгапып синбон инопинуп
Айавасбан лоп инуруп
Гароон тащка вагаңде
Дурву сапып тушгушту
Корво'гон адеш ар, ыда
Ошон кесте аткопук да
Гароон тащка варытыр

8 Ак куна байлап сапыты
Аткорчудун артынан
Коштуну инетин варыты
Шукотчулурут турготуп
Тупкорлары гапдырын
Ушул учуку кандырын
Жа кого варынцын
Тоодак казатын
Инвесин этип бупар
Бир кулардан калынын
Ошол жезе айкол манас
Карап тащка чыгып
Варысы катар турутур
Кенгешип сүйлешүтөсүп
Упарын шашып
Ошол кезе айкол
Бир упары айтып
Тишсе одгы айтып
Оптой кето опчитчр

Бул кандайча шумдукдеп
Жаалына варып коркутпур
Анда онда зааде жокпу
Чыгарып сөзү акылдан
Аракет какай кемитпет
Бул, ушар топго деп айтпат
Айрон жанас кетпейт
Аракке, кандайча топго деп
Аракет анда кетпейт
Кулак сап жанас деп айтпат
Ушарды оповот турбу оппой
Топтогун анык жетпей
Кыс сайкалды эркана
Неке аңбай турбу некелеш
Кудайдын уйдун берген
Аракетин обдыл
Ушундай сөзгө кыйкында
Айкоңуз ана ушкында

10 Баатыр Манас кеп айтат
аватпа ава деп айтат
Бакай уйкусуран Жаңы
Жерүрүнүн Фурвун кыс сайкам
Деңгиңе канатын баатырдай
Кеп айтканы кеп айтат
Аңда балда деп айтат
Айкончу Жок деп айтат
Кыс сайкам баатыр деп айтат
Дегенине канатын баатырдай
Уйкуңе Жетип конуп
Ойгонсо Жок
Тогуз ачылып сайкам
Жаңы Жүрүш — Коронун бетинде
Баргын Жетип Коросуңе
Аваңдын кичин короосуңе
Бир бетин ке

Бир бетин ке

Авакеши оозунан
ушундай сөз чыкканде
Аткон иштер вайрыш
вул хаварды укканде
ок вопрогун тапаныш
сол Нагына карапыш
сол вопрогун тапаныш
сол Нагына карапыш
вакадын аптконсозуно
тынчыл апвай Найапы
соосун апвай мойнунан
сурбун апыш койнунан
карапыш сурву кавланан
вурамасын имерин
Аптол оозсурвуну
Туш туй Нака Ниверин
Кароолташка олтурун
колнавына топтурун

Кара коско сапдыэмч
Кайкалап карап калды
Айкоп жанас баатыр
Оңчылап варып дос
Өкөрү тайпын Нургөн
Алыша тургап доо варып
Не тегендеп Нургөн нөө варып
Гапгыга гөкжан эр варып
Карап карап тургандс
Коргуво каңдап нөр варып
Өлөн ойлотун айкөпүк
Өтүп туш Нагын карады
Коргор көкөн сайкалдөп
Шилтеп баатыр санады
Манасын илиптин карап
Авакеси эр вакай
Ажгыне созтон ургандо
Караваса ~~ал~~ ~~ыкташ~~
~~Караваса~~ Ош.

Акыркы турун кең айтат
сиңер да сапты дүрбүнү
тиштеп коргун деп айтат
Аткорчуну үчүнчү сөз гвыкапада
Аппаратчы сыргак гувагы
биз дагы дүрбү сапсак деп
күткүлү тургап увагы
тюрт ваайсыз тюрт жакап
дүрбү сапты туш тушка
соңунду кордуп туш тушап
вирсвиле кең санга сапты
деп коргоп да деп сапты
вуга коюп вопчувы
деп ойлап ваарыпар
дүрбү сапты туруп
Акгиче созу күрүп
ойлу лыпдап ташталы
Карооңдо тюрган вердике
Мылдат кавар ваштапы

14 1/1/1980 г

~~Ушы~~ ~~Ошо~~ ~~Ошой~~ ~~Бердике~~ ~~Зарыгайдуна~~

Караваса аныкталп
Бир кепген кеш и вилвеген
Корвосо аны издеген
Інеродеп сарай таиды ойдутур
~~Інер~~ ~~таида~~ сарай таиды вилисиеп
Інеродеп. Кепеп коштур
Корупвос тащтап парда экеп
Ай мисе адам корупдус
Эш сарайдын эшиги жопу нарда экеп
Айкопдор кепе найкатып
Суйодуп акгиеге байконын
Бердике карап корупдур
Кандай неше водду деп
Кошупун вуга вопутур
Сайкапга кавар верем деп
Айтар созун вепеден
Сайкапга бердике карап кетти

Алыстан сурун корун капырап
бузулуп оку кетип тур
Бердике эми кеп айтат
Жапалап сайкап денейтат
Журогун толкуп кабынат
Тушуп туралы жалбырап
Бели жиги кенди белек жок
Емеңдей адам эдек жок
Аттары ай эмес эпе 100 экен
Өстору жиги эмес эле доо экен
Алыдаарды туру бар
Алгы настыл кыпчыдат
Арыстанды сыру бар
Накмандан корсак кыс сайкап
тир эпе, жаныл гыгын кейдеп
Керес мурас ситан бат
Кайран жаныл отудат
Сен бергага сайкалы
Турун мурун бейкалы

16

Карагай деген капкын
тебетей бурал кететкө
Шуубуюкө Нететкө
Вешоо бирдей шер экен
Аралдоонок эр экен
Жабабыс эми не болор
Кагылайын көпөлөй
бул вешоо алан койбойто
Карагай дегем капкын
турун коруп бурадым
кайран конуп тапкынын
бүсүгү бопсо конуптун
койбойто бистик тарыбыз
кагылайын кыс сайкал
бурал кайран кетеген Нанбо
ойлонуп акын дал бойду
корбогом сыйдай зорлоп
карагай дегем капкынын
кең дүйнөсү тар бойду

Нагагы жок кыс сайкап
мен отопуп турам ок сөз
кайтарып турып бул ачуу
тиркелерди дурбу сапыш-
тыруп тараты галыштып
айтышып соско канышуун
Азыр ишиң токуга варышып
100 вот-сеп дуниям кенеет
Коргогуп гайтып үйүндө турган эмес
Кагыпалып кыс сайкап
бупарын бул жоругу жаман го
пайдасы жок вопсо
карагай этип гавалыдхеп адам
бул корунгон вешоопун
жоо нарагы мен экен
вен кишинин кайтаты
лизден ашык коп экен
кыпыгытары кыпында
гырлып айтсам сайкалып
адам жок мындай кыпыла

18. Мен кандибек болгону
кандибек апка контролу
мындай укпуш бол воду
уо ким болоду мак быйт
падышадан буйрук суз
гектен киш и отконос
карап карап турамбыт
65 бишке гожкыгса
откосум с падыша сурагы
карагандын эпине
кенген адам-душман болсун,
керген ги болсун, бош болсун, дос
~~жигин сапын берги эпе~~
~~урук сын менен кенги~~
сыртан кенген адамга
гектен пары туйгу эпе
конгуроду урду эпе
кандык ерен бергн кыпгу
эпе

Кепдүүлөк Жаштыгы кыпор
кор. Кечүүдүн түрү эле
ишинен сапаты берүү эле
Үрүкөй менен кепдүү эле
Белем корун көпчөм 5 күнүч
Адамдын боюк ыңгайлуу
Эки жагын Караванга
ого оңуп мандем сапар
Кайтаарын кыскартып
бүп мен Коргон адамга
Кыйытарды кыскартып
Адам жок мында
Корунуну Жолборстун
Кайдыгы сөрү ишбүрстөн
Дем ошентип кепдүүлөк

20- Сакап мурут арвайвын
оку вайвгсаргайвын
ганаавын тыҳдан жипе
этлек жеҳы Фарвбурав
ээси гвгвын капгвбурав
ашпын айгвын тургапа
урыпдай созургапда
акыс сайкап гурумкем
ангусу келип гурумкем
Ат Форумын мен-100-кай-гай
келыш коруумын довочдеп
Этдын Наавын кочбодеп
вуҳ з-афам озвойгдеп
уройгдугун укседеп
2 вейш гукгучгуз

360 cm

ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ... ИНСТИТУТ ... им. А.И. СОСР ...

ТЕТРАДЬ

для: Мамасталы Зуфара

ученика — Алтынтар класса

Зёбаирская школы

Инв № 296
9.VI.52
СССР

Өзүң туркан кепчиге
отпөй апкел келгенсиң
жапчыс балыбыз корунуп
калкучун кайтып келгенсиң
Айнаны ыңгайлап
Кувармын өзүңдү
Чүчүгөйүм
Чүчүн сөзү
Дүйнө тисе

Кенди бек кетти Шугуру
оповосоп да опдидеп
Толибди Нападат Тузун
ано Тапа Кендибек
Аразатка Нетип
Шапа Шупа ат Токун
Кошбасталып Кошкан-
кашта век Тартып
Квир бер Кудай дел
Жетпит балуан
бир Кудайга Напбиный
Комондурук Кыскартып
Кутуш Камын узартып
Дал опокун бектартып
Берегер Кудай дептартып
Эки Нарвин Эпендеп
Алтар созун бепдеп
Арсалган тоону эффект
Корбосун дел бешкил
Шапал Тору Нетип
Шапын вуцун Кенди де
Сипкапга алтып бердидеп

Ошол кеше сайкалбік
коруғушуң байқағышпен
сөйлесіп отырған кезінде
Ноорлық келіп кетіпті
оң жағынан Ноғо шығып
қалған екен Ноғо шығып
қалған соң Ноорлық
Туй-Туй Ноқа болошұң
бет әлпетіне қарағанда
ұялып сайкалған екен
Ноорлық сайкалған соң
Ноғо Ноорлық
Ноғо Ноорлық
Ноғо Ноорлық

Ушундай кыска гросс
карандарда арман жок
Адамдагы лингеси
шаман тору ат экен
Калгы жеңил жургом
шаландап ал бат экен
Карагай
сайкап бакты сына торгон
Бугу окуогон баатыр кыс
Кызгыш кынын кол элден
Ошол кеде сай капын
агузсу кепин арбатын
Дайын бүз жолдан кишиден
Бузулуп оңу сарганып

Ар дерсе тушуп ойна
Кучук жеңил ойтуна
Ойлонуп акыл токтоп
Бен адамды буросун
Шер лаласка окшоп
Ойлогон ойун кепти
алла таала жудурет
Этегинди бергенби
Коргон тудуп кепти
Самар катта жарат кан
Жагы окшогон тендеш
Кыз да болсо жарат кан
Бакты жыды, шерпер менен
Омур шерик жолдошгон

Кыз
Ұлы

бир өзүнү кем көрбөгүн
өтөт окшоштун турмушуна
жетет окшоштун тунгакчы
деп остоңуз сайкалбы
коррупциянын балакчы
сапат ыкпалы батырчы
ыктабай таңдуу айтырчы
бойдун адеп тегевей
шер манас дүйнө кабарын
кепер деп остоп кетпейт
кыйгандатып сайкалбы
коррупциянын балкайт
самап ыкпалы батырчы
самап жүрөт кабылан
манас кепин капалбы
батыр манас айкөлгө
ыкпалдуу бойдун капалбы
кубанды байбат коштуна
түшүп терең өчпөс
батыр манас айкөлдү
тегеңдирип бойдун
кыйгандатып шайданбы
өмүр шерик болсоңуз
шер маанаска таңданып
ар бир түрдүн өзүнчө
эмгектенип капа болбоңуз

Кепдивек аптхан бешоку
ушшам дей алы сапавай
Жандай кунде вопи дей
Ядры китяпи карявай
Витике гвгвп сапкалын
туш-тушту дурбу цепен кара
спанас ювун калса дей ул
шипен сапкал салады
караго кандын кыс сапкал
Каттагандай кеш уккан
ваабур спанас апкопун
Артвкго ваабур дешук
ушшудай ваабур вопалы
гвгвры кайын тушпур
кара кытай капиакты
спанас веяпитге гетип кутпу
спанас ваабур дегенди ушпу
Эпдеп уккан кеп эпе
спанастагы вурхудай
Жан Нарат пай дешэпе
спанас ага кепсе дей
сапкандын эксеп Нургон
эпе

Дурбу сапса корунбоит
Тушун тушан болунбоит
Ошол кеге сактанып
Адусу кепин сурданып
Кандибектин бул созу
Тек эмес эле жалганы
Жаштын коруп алганы
Кайрылып арта барсаңы
Башын кесип алсаңы
Ден оңелтип отпогун
Токсон эки топтогун

Бупуктур болгон урука
Чыга келди тушчука
Адыр адыр жолбасты
Адырлак артуу белаңы
Эки жагын карасаң
Озуно козу тарасаң
Эт бир дайын билинбейт
Коско эт нерсе илинбейт
Чергиду жердин барбасы
Карап келет кыс сайкап
Елпилас болуп карсаңы
Самап келет кыс сайкап

Бул кандай ба болду деп
сайкал ар тар болуп калыптыр
Шашып буулуп кыс сайкалы
текемке барып тыр
Сурагансып текирден
коруп калды бечоону
текемкеге текиреген
Оюп хасе сайкалын
Ивилигин итек кутуруп
сурда бирге Нургопсун
сластігіп гып виду дет
сласс, сласс сласс дет
ластыгып вите
гекке вей Ноот кегеге
впавыпдат тшитін
ол ошетін ойлоп
он Нагына тогогун
Сыпсыпык Най ы бар экен
Сыпсан Нуру ап экен
~~бабарысын сыпсан апарыдет~~
восун авай ивигуман
сурун авы койгуман
ерувуну кого апарыдет
Бурансын имерсин
Бупкун кокко Нивериш

Кара коско сапы деп
Кантканан карап калды
Баарысын сынап алды деп
Ошол кеде сактанбай
Журбуну сапы кабына деп
Кетирип шути табына
Отсанага батканда
Бетанын кете нан канде
Азепге оозун тантканан
Аныскы шути батканан
Адам багап акыпдын
Адамдан зыккан акыпын

Авакеси эр бакат
Кыс сактанды корду деп
Бугп колун болду деп
Шаш бип бушун кетантоп
Атына камгы сапыптыр
Ачусу кетип кантыптыр
Интантатын тувагып
Кызбын ноопут тозорувып
Эр вакатгын оозунан

Учурдагы сөз түзүлүшүндө
гүбөк аны үлкөндө
бакандын сөзүн кайтарбай
барбаганын деп айтарбай
Ичи ноорту деп таштабай
Ичоон учун кайтпакер
Ичопун тосун барды деп
Сыр наазар алып Ичопуна
сайкап гүбөкпү кучуп алма
Ошол кезде гүбөгүнүн деп
атына кайгы басты деп

Тегерене маласты
Эки аптана кайты деп
Ошол кезде аткопуп
агуу су капып арбатып
ант ичкен деп сарганып
Узенгисин тебиште
Вирип
сайкап мен маласы
вирип вир эшиште
Ошол кезде аткопуп
Узенгиден бут тайып
Эрден жогук кыпталып

ИНСТИТУТ ФИЗИКИ ЗЕМЛИ
ОТДЕЛ РУКОПИСЕЙ
ИНВ № 246

Сайкал элин кетерде
тушко бут кыс иштерде
Акылы артык кыс сайкал
Артыкчылыгын билгизип
баатырды өздөн аткан
Кыргызчын гүлкан
элин шерин чечишип
ууга чыгып эрлерге
Кеңеш берип 5 баатыр
Кыргыз чоң кошун
Акылман Бакат кеңешип
Балам сайкал деп аташ
Кеңеш бис сени коромок
Кыр жигит болуп келмек
Ачып ич болсо гүлкан
Эр бакатдын өзүнөн
Үйлөнүп алсаң гүлканда
Акылы артык кыс сайкал
Үйлөп сөсү укканда
Аттанайын аваке

Кыр кыштын ичок тескисат
Алтын шы ичок кескидет
Алтын кытын ешендеди
Кунокор сапкап тендеди
Тиуиуп оскон иерүүдүр
Карага кандын эмүүчүн
Алты шертпеи ушудат
Камап туу шуикар кушудат
Ден өзөктүн сапкапын
Алтап тушуп иштурум
Экитпее бүгүлүп
Эрбакат деп ичүүнүн
Өлбүстөлбөгө бірімін
Гөлбөкпат вечи ишпесу
Сапкапын шиптин турган
Жакындап вакап кеңдиде
Алакап жалын сапкапка
Ак батасын берүүчүнүн
Сапкапын эшиктеп
Арзын кепчен шегелеп
Конок жургүндей алтап
Кытарын бүлөр шиштеп
Кис сапкандын алдына
Бет алын бүлөр жуушту

Сайкап эли жеп алтай
Аруга ава вараябын
Кенатай деп ыймандар
Капкыла кабар сапайын
Кантардагы сап менен
Кастарлап токуп аралайын
Дегем жеге кбс сайкап
Жипти ап бакай кенайтар
Кол аяктанда деп аяттар
Бул аяттанын кеп деди
Баар ыбаска эп деди
Эр бакайдын созунан
Ушундай соз жатканда

380 сап

ОТДЕЛ РУКОПИСЕЙ
Инв. № 246
Б и З.
ИИЯ. АН СССР гор. Фрунзе

ТЕТРАДЬ

для 2 — диктант

ученки Шопласта класса 3 группы

школы Бедана

ИНСТИТУТ ЯЗЫКА, ЛИТЕРАТУРЫ И ИСТОРИИ
ОТДЕЛ РУКОПИСЕЙ
Инв. № 2РБ
Ф. № 4
ГНБ. ФАН СССР гор. ТАШКЕНТ

Кыс падыша кыс сылыкын
уялуп шоотту укканда
сайтхандын бетин ботом
аларга жетпей ыйлап
турган кезинде ак
кемеге минип алып
келе жаткан бей баатыр
аларды кабар алып
эр бакыты башынан
алган бул жумак сырдык
кабарын жетип уккуча
бул шум ойдо бар эле
Дүйнөлүк баатыр жумак
тескери ойсуз тилинди
оңбой кыргоол оролуп
топоз уруп билип кап.

Анын баатыр маңдайы
Коркунуч бүркөгү
Жеңилип шайы
Ал ургаачы болбосо
Ханабидан чыккан эркек
Озуп өтөгө жүрөк эркек
Аттай ганат армандуу
Бакытсыз эрден кем эмес
Бойдоктун нанчысы бапаңар
Аруу ойлоп дүйнө капысың эмес
Башка чыгак зар эмес
Ошондой баатыр болсо
Тушуп бирди кулагы
Тыныштыгы апсап алкогуч
Өзүнө ишин жериш бипаңбык
Кыялдан бакыт озуган
Шумдугуна сөз чыкпаган
Барсы алы ыкмада
Жүйүт таалап эмедей
Кунгуроолуу суйлогон
Адам таалап эмедей
Арсаң элдин чулгогон
Жигит маңдайына баатырдык
Кепсиз маңдайына инер
Купгого окшоп кайбыл
Инсандеги жанагы

баарын ужун денаетой
ни дезед алга таныку
кеч удлат чрезч
нантанвагат аналдат
нопворотой экем нчроч
кучнойч вонвон сайкалеч
вавтырвлч сен экенсиз-ич
кчвлпч нок вавтырар
сени оздоп айкя шипчскеч
Атакиз кче сайкалдвлч
эг нерчиде айвлп нок
Горорочч Гор айпалвлч карач

кче сайкалдат завтлп нок
елеч апчлап вет вопгочч
Апчлап вет айка конгочч
чвчпдат ужчщч вопвофч
эгеч ваавыр сучч га
кокучпчлч вопгочлч
дучнчтончч нчзч нопч
сайкалдвтдвт корводч
кучч Горосч вудалтлк
салповор нчнч вупалтлп
гвлпвлч ал Гсайт алгопч
кче сайкал сага влалтлк

Ны Ургагы Болбосо
Баатыр да Экенсер Экен
Аваким Бакай Ақтықандат
Ауке Теге Ер Экен
Сақ Қалды Қоргон Адамдар
Ақтың Ер Экен Зор Экен
Сақ Қандат Қыз Тұлпарат
Қалай да Ныңыз Деер Экен
Баатыр Ың Маңае Ақтықолу
Ның Сақ Қан Аңса Да
Некілік Баатыр Қаса Да
Қалағы Жоқ Сақ Қалды
Ақ Қолың Ығалма Тежейді
Алмай Бет Бақай Ақ Іса да
Ақ Қолың Жоол Ақтай Жеңеді
Ошондо Ақылман Бақай Қалай
Сұрақ Алып Бек Ақ Ғай
Ізіңдерден Ақ Қолың
Сага Сұлтан Ата Мен Де
Ныкын Қалды Ақ Ың
Жоон Ақ Ізің Сен Деді
Ақ Ың Қан Сосу Ұқпасаң
Баштаның Қалған Бұлшық
Ныаның Ғы Қпасаң

Арты костой жетеч
Карагаевы эпше
сметиан болуп жетеч
Жиконуч анде звизгыран
Суповой турун ябылыран
Кон ко гечин кечин
болуп тур деди звизгыран
Эли шуны ибидат тапшы-
Рпдыга кечкен кысе сапкалы
Рпдан кавар бащтапы
буркоп болду гылыран
Жутундай болуп зылыран

Ордого жетип кепди эпе
Арт выега тушган сапкалы
Кепи кавар вярди эпе
гапгыга сайкап гыкканда
гыжкандыч бупар ужканда
Жиголкы шепен горду
бряы меп комузду
суранты ыжып тарпусу
Жан жуванткап выгдысы
Жывий жапды шпусу
сайханды жолуп тодутуру
Экапе

ФАН СССР
Инв. №

Сайкап көтөн бөлүп дөп
Бараванга бараванчыны урду эки
Оторуп коротуп
Навына бары басу экен
Кыс сайкандын үстүнө
Отөктүн оторлорун
Кыбагар алып алды эки
Кошуна алты дөп
Ага ыңгай сайгыч эки
Төөгө тийип шайкалып
Иоокорлор жандап бару
эки

Кулдөгүдөй барып
Өкүрүп бүрү өзүлүп
Сайкандын жогорку
Үстүндөгү жолду
Жаап мөчү карышып
Оторлосторо турганда
Сайканын жүрүп кетээр
Жолго ала денеси
Бүгүлөр бери кыркыла
Жетилгөн сөгү үккүла
Ы жетилген кесилбейт

Кавардағы ұғұт адыстан
баарын мынтан тосұп алғыла
овонду мыкіан салғыла
кыс сапқандың оозұнан
ұшұндат ооз тықкапда
ынор посіор ұк капда
Жавына ап-ка шышұшұм
мен мандың жондытоз ынұшұм
Керпеп сұрпап тартыпың
мыкіпыпың ағұпың
бірлар вродап
ұптұрап моздұ қандұдұт
Ак ордо кырғын дұт
ешет мап жыпың қандұдұт
падына вотон кыс сапқандұт
Ак воз веепи сойдұрұп
казық карға қойдұрұп
Ярақ шарап құйдұрұп
Ярқы тірқі сұйдұрұп
вұп ұшұпо жапғапда
ынтадап ғұптоқұ корвогон
адампарпанда

Ошондо сайкал Шекеш
бурмакан деген Шекеш
елюкгылыгын висгизип
Алмамбет менен Жапаска
сайкалдын оргозуно кыргыз
керткен жазы жаңкогун
сыр ачака вал когун
достор конду. Топтурун
Жрак шарап куйдурун
Бандысы суцун Шесе шиш
атагы менен вешгишин
вар Шастык когун вашына
сайканы тирун кашына
Кыс да вопсо сайканы
Карагамбым эпине
18 Шын кан вопсом
сайканды манас апдыдеп
Жанатка дан вопду
сайканды алам деп
Гиктен алвай дан вопду
отуз куну тот вопду
Кокупго алар от вопду
Кырк куну вопду Тамаша

Сай капды жанас алды дел
Эпге бопду даказа
Кун шаш кеси бопгондо
215 кунго топгондо
Акпан бакай кел алтат
Ай копун баатыр дел алтат
Шешин алтжап созуше
Жупак сап ты дел алтат
Ай копун сагы эт вопсо
Жупака сыпар кел вопсо
Сыргак губак-чговус

Эпди жостоп капталы
Вопгон шытын барысын
Канбикетге алталы
Эпди жостоп - баралы
Эпдел кабар алалы
Вопжоп ду - он кун сел кал
Апман бы бкен тез баргы
Ай копуш алда кел алтат
Кел алтжанда дел алтат
Абаке шуш Эт деди
Жупак ка сыпар кел деди

Чырчат аттар акылдан
уруксат болуп баатыр
Жолбарс деген жер болду деп
ойлоп бул акылы
сай жатка дагы эч болду
чоочо бирөөгө чч кашка
жол жүрүшү бир ашка
уч күнүнү айтыпты

жыл төрт тоңду китепте
бул ай жолдун алыс дем
кан басып менде дайындем
тай буурулду жетпеп

Жоруган аттар эптеп
ишин атасы тоолуп товургак
Эчеки жолдуп муз бургак
Кулда тууган гөнө оскон
Кулап менен бирге оскон
соопотко минеп жалтылдап
Озунан түшүп бурагап
бута албидай жол жүрсөң
бура тартпай гураган
Жоо жинчик жолдо
Жолуна бирүү жолдай
Кар жинчи какканда

Кашка Гашуд капкадай
Карагатының устүю
Тошок сапын Ишаткадай
Ишуш тапкы чақчақдай
Ишоп Ишуруш гапкадай
Ишоргопоп Ұкегеш
гош Бапдеге гапкадай
Карагпш бупоодай
Ишоп Ұкегеш суродай
Гажмақ ұш гарадай
соопотупо бурушуу
опгу Этес адаш карабай
секиргеш бургоодай
секиргеш Зуш водай
бақтбіга бутком бурушуу
бүп бурушуу коргопо
ұшшадың Ұкезбіт шушун Ишабіпжыдан
Ишетпен кепдү сурқашқа
ворушуу аітап бирбашқа

Алмаз ветеринар ашы ағы ден
шынын қанағасын менгеруі
бөлу құнды құю қоңтөгін
Ахуалын вакат ваучына
сыр газ ғұзақ қашықта
Тұнғыр пәрмеңі ықтекен
Арсаңдан тоқу этекен
Ішек ішуін қалдан көзін экен
бұл көпшілік қалу сөз экен
шұнқыр шығай тоңғалы
Ион ішудің көпен үлгімен

~~Этин~~ қабар ваучалы
оқиғом ~~и~~
Әлеуметтік сызықтың
қараған ықпалдың қандырым
ықтекеген ағзадырым
көп оқтөгін көп тартым
васильевтың ваш тартын
шұнқырдың жерге көпеңде
ұя ваалтырдың вин вирдей
ұлғы ~~шық~~ ы шергеңде
Өтпе қойын ағзарын
өздөру аралан тоқу васкар
Ұқсар ағзын адырдан

теке аттын тектиреп
коштой аттын алынып
мандайларын
Аллахтарын
кат-кат ерендин
алыктап
ташын
үстүнө
Ааттуу
ырчы
Нанпап
Нондо
Кол тамакка

бутар
Нешсинде
Сотунун
Этине
Жерге
Нагыш
Экендин
Нагыш
Сотунун
Этине

тамактын
Нурун
Нурун
Нагыш
Нагыш
Нурун
Нурун
Нагыш
Нагыш
Сотунун
Этине

кантнбага
Аттарга
кашка
алып
кетип
ырчы
Китебастын
мергилду
гондун
ордок
ат-
кандарын
гивесиндин

ба
бутар
Жерге
Жерге
Жерге

елыкпан бупар тобушун
ужпан уйху кандырып
шупшарпарын гандырып
ўпка бупар шишишин
Гапастві костой ветапын
гапбикпастап инурушун
вепес вепес аш кандас
терик пет Гупгар васкап
шашшын ухў васып ба
упар шашшыт аскада
сыргак анда кепапгат
Ой авакс дер апгпап
шашшыгап ушун упарды
Авакс шер апгашып
Апын апын упарды
гок кызыка ватапып
Одегер кесе эр сыргак
Авакеси эр вакап
кепевис дер апгпайвап
сыргакгын коопун кап
Атсак сыргак атапы
Анда бут инерге бугун инатапы

ден өчүлгүш авакөз
Арсалган тоону этектеп
тыштар парды жетектеп
бирбиринде алтарды,
Кулуш кандан байлады
Жапшыгы өлүп жатканы
Аскасында эркин теке

Радиорында кызыл тулку жон-
ого
Арга калбык бар экен
турпу куш тун чычуар
тыносу суу бойлоп тар
алыносун дүрбү менен
Алыс оргу дон экен
Адамдын көөнүн сергитер
Кан экен
Кан экен
Кан экен

Өргөх гувах оюмор
Үлхэдэр азар биткэ
үгүрдэгсэн китикэ
китик сидэн хагдаһа
Жөлбиһан шадһадаһа
үнэр үгүй кетпэтэ
өргөх гувах иметэгэ
үнэр адаһадаг эсгүбэлэг
Ашгүйбиш шүргөн үүдэ
үнэрга баргыгаткэнэ

Корунвэт үзүүлгэнкэ шаһкыла
тааһаг мэдэл үнэрдэ
шилгаһаг мэдэл бат көлбэ 360
Өргөх мэдэг гувагын
Эжи вопок барвигын
Үзүүлгүй бат гаһ аһыгын
Боору мэдэг сойлогдэ
Үлхэдэгэ оплодэг
Ватыр үүл сургагын
Өгүгөл жакэн барвигүйбэ
Үнэрды атын аһыгдэр
Довдэш үлэг мэнгэвкэгэн
Үнэрлэр үгүй Кадыгдэр

ИНСТИТУТ ЯЗЫКА
ОТДЕЛ РУК.
ФАН СССР ГОР.

Чыгарбай окшу вердей
толсорун гувак капыгыр
бала жонворс сыргагын
упарга гур кап барыгыр
кулакыгын упар алыгыр
жоо жеңгендей сылгуун
авасына барыгыр
ешкү ешкидай гувактагы
кавар вашгатпы
балакетту сыргак дей
ушушына! жоп бер бес
жолду вилбес кулак дей
озуго наалын алгат кел

Толсорун иштин капыга
Авалар куру варыга
упарды куун жоогун
ала авасын упарды
кырбасын гиркин вилбы
гувак вопбой оюгун
дей ошен ишин гувагын
канаган гам увагын
кунгуроочун кулпочун
эң чыгарбай оку дей
эр сыргакка сылпочун
упарлар конгон жагына

Чувагын Нуруу бөлөн
Коровосун ден упарар
Боору ичеги соподу
Окшуш ок болсо ден
Ітсеш ден чыгат оңдоду
Вайкабастан чувагын
Упарар какыш-кукуш оңдоду
Оңоп кесе чувагын
Гаҗиалы ичіндеш окшоду
Октору чыгуш Коргондо-
гыисе упар ок волвоч-
ывитвикшш чыч тарс эти

Уга ап ват в упар Нап эти
Оңоп кесе чувагын
Кувонбита чувагын
Казодаш кап Нооруп кучап-
сын
Батвын эркек Тучгапсын
Нвитвш адов упаров
Боршш Койвоч бупаров
Окшотпоп ывикап Натвым де
Апто упар аттым ден
Зоң хвізвіка ваттым ден
чувагын макада оңоп
Антоп кеч

Ұлардың алғы көлденең ені
ешкінің ұзындығы 1 м 20 см
Әр сырғаның ұзындығы
ұлар пародың ешкінің
ұзындығынан 30 см кем
Оның екі қосымша
темірінің қосып бекітілуі
Темірлерді қосып
тұтынылған материалдың
ұзындығын табу керек

360 + 70 = 430 см

ИНСТИТУТ ЛИТЕРАТУРЫ
СЕКТОР РУКОПИСЕЙ
Инв. № 216
ИЛИ ФАН СССР

ТЕТРАДЬ

для Письменных работ

ученицы 4 класса

школы

Сейдаме

7 ұлар ақ бұлы бұл
Жүгіреге балбұлы
ұя құрғ ұя тұм Жол Жұлдыз
Ат ағаваш мол Жұрт
Сағақ Жылдыс балбырлы
Ұқтаваш таңдық Ағырлы
Жетім кетіді Ақбұғаға
Тұм Жарылы оғлан кез
Қорқыбойт қыш ақбілдә
Әр қылысы осынғо
Ұл-ұлұғло Жетімтәр
Қырық ағы оғланбойт
Таттұғ ұлқұға кетістәр

ИНСТИТУТ ЯЗЫКА, ЛИТЕРАТУРЫ И ИСТОРИИ
ОТДЕЛ РУКОПИСЕЙ
АН СССР

Элин ишиң ыңайлы ташталы
Ажыратып кабым жаныккы
Андан кабар ташталы
Кидан кабым каныккы
Касиетти ту Нан эле
~~Бонгон шиитим баарысын~~
Эки штнице отургам
Нвипакаг ыйык ойдары
Парисе бала бар эле
Бонгон шиитим баарысын
Ойтпын турду ап эле
Балаган дагы тыш кары
Каныккандым Туш ойланы бар эле
Бонгон шиитим баарысын
Каныккан жевек ышыгыр
Бакайларды кепгенин
Каныш жевак Тукшыгыр
Аваким Эли кепедеп
Бонгон шиитим баарысын
Ойлап ойтпын берип дем
Тапту Тамак бепендем
Аваспын кутун Тургам кеч
Нетин жепип авасы
Ажатын Турган созужке

Аламан баган эдим
Ардыкы шүйүт тумумом
Коробуум сендей косолуу
Толк тапастан Токкандан кайта
Калыш тыбыш чыгуу
Коргон ураан бар бүлүү
Ар маасы кыс сайкап
Тегеренип айтай эр бакай
Бергенин айтып эр бакай

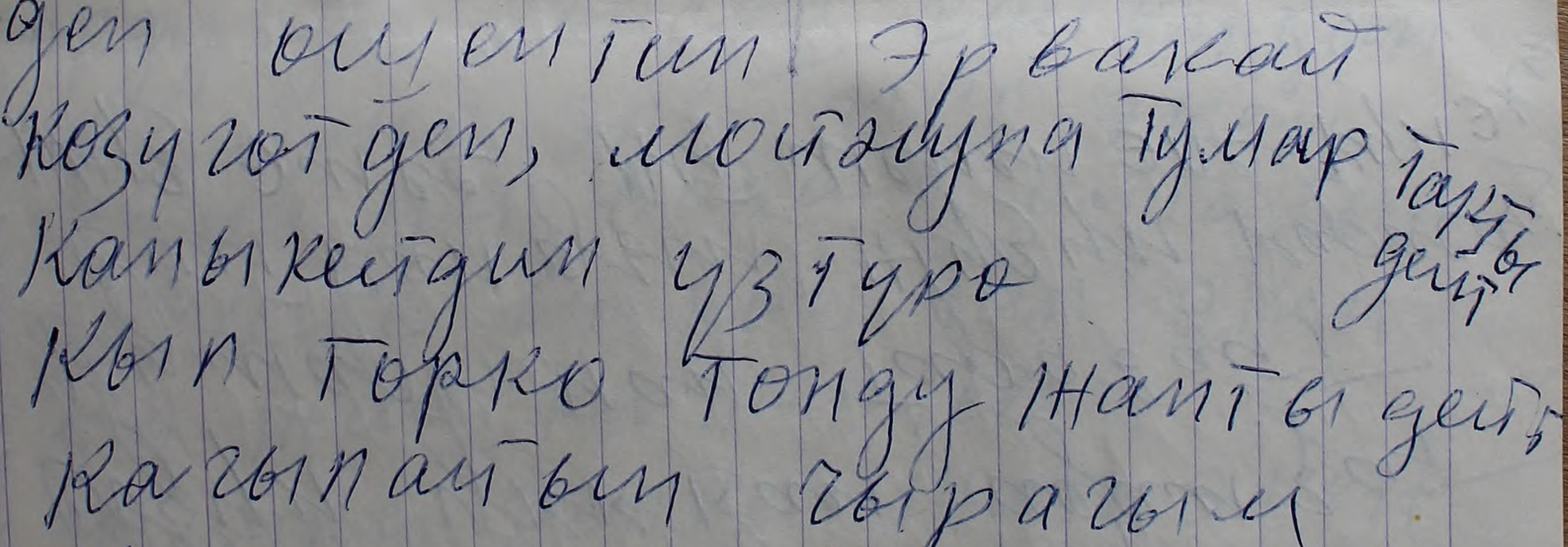
Айкол маңас баатырдын
Капканын айтай эр бакай
Ак шикелеп сайкалды
Алганын айтай эр бакай
Жыпмаң аваң бакайдын
Созулган үшүлдай созголуп
Жыпмаңдай Кайып кайыккан
Үшүл созуп ураанда
Ошол кезде Кайыгын
Туркундон отту оттоду
Нааман Нуман Кайыга
Кулчулук кылын коштоду

Жигдай Жизи тастайын
Аваке деп Кашкайын
Кулуксуром суйюду
Кучуп укту биведи
Жанайын аваке
Бул алтын канын Кендеди
ешкі ёлкі Ёлкан Эркеке
Эки Кайын эл деди
Жакоп уул Манас баатыра
Каласа Зайынка Жизи барду
Жаратты кенсе баатырлар
алтын Кайын алуду
Жанайын аваке
Тигеген Тигек кенеби
Ванька Чукак виз элек
Тут Турган Ёбёлёк
Жолголон Кайын выгазын
Кындавыз бы аваке
Бен Эмесин Кепилдин
Свидавыз бы аваке
Жектолдоду Когоргон

Бүрдөй тургай Тап бекем
Бешэмеси кепилдик
Банану бопор Нан бекем
Бешэмеси кепилдик
Кайтып Элесиң авакке
Коркор кунду кепилдик
Тайтып Элесиң авакке
Кайтып бекем Тап бекем
Байгысыз ишке Жан бекем
Аткаратын авакке

Кепилдик Торттаравы варшайтканы
бүт бопсун
Сакчан алган Кепилсиз
Баарыбыска Күт бопсун
Кайтып кетпейт ооздыкчан
Үшүндөй сөзүңүз какпа
Авакеси эр бакчат
Үшүн кептеш ушкандай
Убактысы Жок болуп
Аткарылбай калбыкет
Баатырга Коягон бакбо-
луп

Біраазы вопуп капышка
Кап вопсо тушкуп капыска
Китапайын капыкка
сюстыпдагы тумарын
Нарык вергу тіраагы
Аподіда шыт випесиш
сүйпосок тіпгай кулдарын
Китапайын капыкка
Товотодогу Нвіпдвізын
Накайдан Накут кулдузы
вактыпа бүгкоп вірісін

ден ошентип Эрвакай
Кодуготден, шоңдуна тумар таң
Капыкпедим үзүро ден
Кап горко тонду Нантыден
Капайын тіраагы
Кепин дин Найын алтай,
карган эдин дотошун
Китпай капшын көпсоң
Ойын урпагы вопвосо
Арпыкпе шуупган эрэке
Китоп го тете шерэкен
Аттең дүйно кантсын

Таалай бі эрдем кан экен
Бопунда Наалис кулайбі
Самовар Нуру бупайын
Сопокоту соопчу
Ірвістан эрге бпайбік
Кбіс сайкалдын сурпон
Тиз бабіп адам карават
Созуп ужк кан адам зат
Кумарбіп ал Тарават
Сайкалдын Нузун карасан
Нуз эмес Ал мелен эпе кулэкен

Зорлуп Корсоз сайкалдын
Кбіз Элес эпе тип экен
Нала дс бапам алтайбін
Экепе бүткон Тап экен
Бо Нашка Нетпеген
Бопуру кепте Нелп экен
Алпіп бір кел дунуй
Накібі адам га бипрнок
Нам сар га опу.чнок
Варавар бопун Нарават
Ушундай экендигін шок
Нала дабі кулулуп

(Бақытқа деген ұмтылыс
Ақтабиғатты қорғау)

Торт кулук берду Торт кашыка
базыктары - ар башка
токтогосу мор экен
ар бирөөнүн эрге бирдигин
эртеси зор экен
Композдуктуу кулчулукка
кашыка аттарга шарапкан
Жиркоочук саатчы шапаска
тартууга берди вулуттар
бул вулкандуу коргонго

одуш малдын коону курчуп
эки азык шашылыш бар
шилекейдин вопок вашы бар
Сын сынактын ал ачтыр
шон шону лилдай денеңиз
шуштуп алпасы Тоонун товурак
Кулаган шиштуу муз вургак
Купкап шелек вирге оскон
соопко минсең жаптырдай
Озунан тутун вурагап

Буга атбынган Жар кетсе
Бура тартпай турагын
Жаңы кол тап кетпегондой
Жараңыкту сөз-бурун
Элик Тулак кулуп Жан
Айбандан тунулбай Ынгай
Жапгенине жеп жетпес
Жес тепгилеп бурулгон
Оңуп кетпес

Ного жинык Жонгондой
Жону бытык коргондой
Жолуна возуп конгондой
Кар жинпи какканда
Кашка тишп капкандай
Карагытпын у сүзүлө
Тошок салып Жайкалып
Кара тиши буподой
Жон Жепгени сурдой
Жол Журушп гайкалып
Норгопотун кеткенч

Жок балдар тамкадай
жакпак эти жарадат
сопотуно бууруңун
оттогот адам карават
бактага бутком буурулап
бун буурунду коргодо
душ шамдын жоону куру
лабып ал шамас баатыр
шем сатканда гана бысып
Христан эрге впайбыз
Тап буурунду шиписинде
Терди ги шуун бупгары
Неверге Назатыпган ингери
Кашы Аптын ак канжы эр
Тантырыпган бутун Зер
Тат буурунга Жак канжы
Аптын так чвен ги Ар
Тентет бургы шиписи
Сатканда гы шиписи
Шуесең кашы гыраты деп
Аптыпган сого Напганок

Кыс сайкалай кыс тууса
ал калбыда армансыз
деп ойлотум эр бакай
бууруну верди Калыпка
шактого болбосо эр тайбыну
тууго берсин калбыска
эр бакай эмне кем алтат
Калыпы сага разылыгын деп айтат
ак баталы берейин
кыябына карап баатыне деп айтат
Анан калыпы Найтайын —
Калыпай бын Калыкен
баланды Калтын айтайын
деп ойлотум авакем

бак доомот балыбыдан кетпесин
Касташ кам ойлабасын
Аны кыдыр алеки сакы
Кансасаң кавын керек
12 жылан жо гитлер кылып
Эркек чун торогун
Ак быжыкке бологун
баласын опуру усун болсун
оруну Найтып болсун
суука сапса го кыогон
Атса жыгып отногон
Кыргаса кар гыш жетпеген

ИНСТИТУТ ЯЗЫКОЗ. ЛИТЕРАТУРЫ
ОТДЕЛ РУКОПИСЕЙ
Инв. № 886

Бирөө болсо ишке Тагбур
Жалгыс болсо жалгатагбур
Ар бир арбак колдогон
Аспи опуп жапжаган
Шай колдогон бала болсун
Эрен ачуулуу авакең ун
Алакандын жандыгы
Жүрөк кызуу болсун
Жүрөктө базып барганын
Ак курмандыгы алдыгын
Жакасы апiвин Жеңишпез
Кол вадага горой кос
Жеңеви Живек кыпторго
Курмандыгы сүп теңкең
Алы сурун алдыгын
Ишкитбилгин виписсн
Авасына жиписи.
Аруулман кайгы жанбыжат
Тагбурулду Жетепен

Кашкы ичи менен тобоңор
Тай бууруңуздуу сыйватына кубанып
Чогулгандай бети бүрүшүп
Коркоюп корго кайтышты
Тай бууруңуздуу иштешип
Өсүшүп чоң кылып
Иши чоңуп жайлоого
Кутукталып ашып
Кунчукчуңуз ашып
Урпуңуз ичеги-карын
Туна болуп төңүлүп

Бууруңуздуу Кайта-кайта Кореңиз
Ич иштеп-кол деп сайыңыз

320 сап

Ишиңиз ийгидай Гашгайлы
Сай-Кандагы кайгай айкөлдөн
Элин кабар алып

...ЛИТЕРАТУРЫ И ...
ОТДЕЛ РУКОПИСЕЙ
Инв. № 286
9 к 5
...АН СССР ...

ТЕТРАДЬ

для классных занятий

5 класса

учен. 1 класса

школы

Зеленой

Карагайдын ситкысын
Кай жаңы баатыр Нойжаңа
Кон кызыкка байланган
Эр эрес жок ошондо
Жаттын эпс аткорлук
Кыс сайханын көтүрүп
ишиң ишиндей тапталып
Кыю жолдош аныктын
Алдан кабар бапталып
Зеригесиң алдың деп
Акыл артык кыс сайкап
Отүс кечип отүс кыс
Кыркы кечип кыркы кыс

ГАИМК АН СССР ГФ
ОТДЕЛ РУКОПИСЕЙ
Инв. № 4

Чо инчин ошуцту
Домасы колуцту
Домасы гоорду
Сомбурасын кахівын
Алтасын липтин гантвын
Витпен Нургон витсен
Тайлана Ээритин Нанідві инґусу
Ошун курун тур
Орто осуда алмавет
Кокуп авбін турунтур
Ачіґан зерчин дорві кеґден

ельвктвіпвґві озунґур
Нанвіна Нопдоц коцунґур
Нердин усун вингендеп
ин авґівівін куц сапвін
Кизґві вопун Нургондоп
ельвіндан коцґу вуровґу
коцґунґун вупар адсвиндеп
Іпопдоц вонгоп кунґонґ
ельвіґвка азиз мергендеп
авґін тіеке тергендеп
ельвіндан коцґу вуровґу
адсвин деп коцґуп Іпопдоц
вонгоп кунґонґ

Чун аъзгъчы шай көлөм
куйө инсандың алмакөчүн
көкүлүнүн шиитин найкөлүн
бетүнүн бопун найканда
көмүскүзүкө байканда
көкүрөйү зайбы акмандай
керебетиндеги кең үлгүн
көс сайкандың чачың
елпилдеп көңүл ачып
Арам ойдо ойноп
ойдо сойду төлөнүп
көкүрөйгө кол алтап
Канбым үлгү деп алтап
бүт карагиет елпилдеп
көңүлсаң алың иштеди
ине лампа сайсаң отподу
балта тапсаң кастеди
Ким корсун шыпдап төшөгүнө

Көлөкөсүздөгү бөлөк көйгөй дөп
Тийди алар сезди
имөн керебетинде көп ыкчам
кыс сайгандын чучугу
маңас көпөң деп ыкчам
имөн катагандан көп ыкчам
кыс сайгандыр бул маңас
ишкөөр адам деп ыкчам
үчүн кесте маңасын
сайган имөн Нагат деп
тезирим үйдөн берилтир
Өзүнчү эмес көпилтир

Чо Нөлөн суруда үлпасы
жолбашын өзү өзгөрүп
Зор кийими ди сапалын
Эртеңден калбай барамын
Күтүүсүздөн үйүңдөн
дос болуп дароо калайын
Урак-шаран иширим
сөзүмө сүрөп алайын
Жүзү Нагат калайын

Сапын гөлдөп Колуна
Алтын чынар Көлөкө
Кандай көпсө өрүлүп
Гүлдөп бийик көтөрүлүп
Аппак кардай Жылмыгып
Ак жаздыктай жумшарып
Ак тилектүү сөзүң Эң деги
Кулака сыйгыз кең деги

Сен ушул чүкө Чарасаң
Ар түйүнүнө Канча жалбарып
Үстүнө катып алгандын
Ачуу чүкө Бар болгун
Өрүлүп сан бүп шыпты
Ачыгар менин Тилегимди
Сен көздүр бай болгону
Көздүр ант ка конгону
Бет алган Жоону алгы элең
Бетмаран болуп капы элең
Кастаң кан Жоону алгы элең
Капасыз үйдө капы элең

Ишиастан коркуп коркуп
Адамзат көрбөс гөзүктү
Алышсам алым нетиҗи
Чатка салсам өтпөй
Кестик салсам кесиҗи
Албытык атсам ок өтпөй
Ишиндат адам көрбөгүн
Көрүп-гүл шуңгун көргөшүн
Алтын шакек зөргитем
Башкадан деле алагөр
Чарга шүктөп бересин

Эртеңден калбай барагөр
Келишкен төшөп экинчи
Көрөт көпүнөкө алагөр
Аманын өзүң тапсаңыз
Эртеңден калбай барасыңыз
Кичинедей шемен көзүрбөй
Уялбаңыз бекем деп
Эртеңден калбай чыгыңыз
Чаначка арак куюп
Көкөргө шарап бүзүп

Эртең менен болгондо
Тоң шаңкеге толгондо
2 катын көңүлдүн
Карагайдын этине
Нурун кетти бөлөнүп
Кара дарбы Нетеген
Кашка ноп менен төтөп
Өтө албай жол Нурун
Алдаасган мол Нурун
Ал ворошун сөздүрүп
Ричке Нол менен күлөп

Тулпарларын гандырып (6)
Ыктын ылкы кандырып
Кендибеке кенде деп
Көңүлүнү урунтур
Үч катын кутун турунтур
Сарай берди ал дандай
Сапкага досун деңгээлдей
Жалына Жаккы кенде деп
Кылкам тонду берди деп
Кендибек алда кенеттен
Сыр турун тырмыңдентип

ачем сап жанга барайын
барып кабар сайлайын
сенин айтын кевизди
уруксатты алайын
деп ойлеп жер жаш кагып зырлайын
Тунтактан ганыр вургузуп
сапка да нечен варды деп
болгон шыш тунтуп
уруксатты алды деп
ата-энем ганат армап куп
сапкалдым эрди гы бар эмес
дос душманды таанывайт
вул нагыпан чесинок
эки нагын карывайт
душман деп алы сайлайт
ваатырлыгы бар экен
нагаган созкочуенин
ападатын кетту нан экен
вастыра кенин вул вагын
нетип кенди уг катып
шаңас барып вилишим
конок ито жиреним
кинды катып ал мандай

Зор кийинди тошоду
жаңжалдан коңшу тошоду
уятсыздык кутумдан
жанга салды коңшуна
тынчтык деп достук илгери
Ак фасторлор илгери
сөз аягы бар конуп
Кыргыз кыргын
Ырак жараш кутуруп
ырлы терең сүйдүрүп
бирге бирдин Зөйнүлүн
Көсөп күнүп жыйылып
биттиңер тирүү выпускник
эки дос түрүп сүйлөшүп
светофордун устүнө
Аткарып баатыр көпөдү
өлүстөй жеңилип
Ал ушунун сапынтыр
косого бала оңдобой
Калуу үчүн капынтыр
Ал жаңжалдын көпөлүн

достоишут зор кипешут верген
Аллат бет алаш бипвеш
сопорро хотке гагагат
жугдогушот экен ген
устуно аллаш кирвеш
ден апгу ушго эсапеш
бунгот апш ушкушу сапвшпбш
кокоро ороп гот вош
кату уктат капштпбр
ваавбр кис вопгот сапкапды
бутков вошу избівбі
ше верш аракты
шаска тете кізвівбі
Арапш бупу ашшодат
кысвівш апш сапкапды
кепке сапды тапшавбат
кутту вопсуш эрпзис
Тавбпа версш эвпзис
жшш курдошшш кис сапкы
ашков вошуш шепвойбу
сепч гбіп завбышдеп ошпочбу
Ашпшгап созгуш гбіп, гбіпбіп

8:39

Ачтабы дем бир сыдырым
Кит шаңдатпай озунан
Ушундай боз тегеңдер
Жыс сайкалышу үчүнчү
Аңжоо сайкап кыштоо-
лордон Нашыр сайт сыдыр-
Кит алардан анда кыштоо
Кыштоодо дем алган
Жыгач ыңгайлуу жерлерин
Нашырластан сырынын
Ачтыгат виске катагам
сыроого озуп батпаган
батпакка алтын
Ноон үчүн кайтып
сага сыртын алса үчүнчү
Ачыгына тегеңдер
Сенин ойчу шерик жолдошуң
Кастап кан адам өзөгүн
Эгерде эки болосуң
Мен тең капалын бирикке
дайыма сенин үчүн
Жиң Кыргыз кыш
шүүк

баатырлардас алтоо
Атсо ийилбіс Натюрт
Мандо сайса отпот деп
Ак сарс гапса кесет
Бопок го бопун адамдар
бул Кандай бопун Нарадар
Кытайлык бінаді
Так ушуну сурадым
Кайдан Кайып сіпландат
Токтоп ийлік журогун
Ойтбіп ойдо Типегин

Ат ыңдат Элиң Кепатар
Керепи кепке Жоп Журдук
Эс апаны деп айтат
Барбы бирдей Жатбеш
Юр ушкуге батбеш
Туп Нарбіліс бопого
Ат Кепдун отпорлаңы
бопого
Сөп капбы турун кепатар
Ойгопун бсайыр дегатар
Ажы бы баатыр Козуну
Сыр сурайып дегатар

Ж.Чокоюу козуу ачкандан
Акчалыкты шайкандан
Эртеби кечип бир кунду
Чыгорсуңбу шаштуу тартып
Сыр сураган сайкалга
Алтын берди тын тынбай
Жашыр басып бул сырды
Толгогон сырын эми ачтай
Окуганда багып дайт
Коргосуңбу эрин кечем
денаатпай

Багып дайт окуп натканда
Мактап сайга оюмду
Одуна коюу коромун
Окуганда багып дайт
Одуна кастык кылбайдын
Алтын кылым сайгандын
Окуп шинтим апайдын
Алты кадам артына
Карсолдо тураанныбай
Багып дайт окуп бүткөндө
Ар дайым турат каныбай

Мен бул Нарге көгөнү
Окуганда ваговидант
Ялыбет турат сакында
Алты кабаш артында
Ушуларын мени бакпуда
Тамагарын откада
Тарада Нвлпдыс бат канда
Кашышты ын ваны шудурам
Тапда Торгоч тундурам
Азам шаапы вопгодо
Нвз кулган алын алткоп
Кебегна карап отурум

Жокчун сунуп топтурун
Дадаптавын апы элиц
Кывына карап алгвирам
Азам ситтызалгвирам
Кептор кадон Нат ялыс
Нерге Натын сапы элиц
Ваговидант окупкандыэмиц
Кис салкап азвын карас
Ак кептеш Нолунда
Ав авараы жолунда
Кынызы турат кынвидаш

Анын жаман
аттары бөрү турат. Ал
Эгер күн бүрө болсо да
Кыс сайкап ышту коровот.
Коюнчок тугул сайкалбыр
Коюнун бүгө болбоңуз
Бадалдагы болсоң
Балбырлар тоңдуно барбы
Кантра жатып алышбуз
Ал ушул үчүн сылыкбы
Ат сыланбайт кепин ке
Кенин
окотең бирбеч калыптыр.
ешиш-мынчалык тамтаны
Коюкто жатканатпаңа
ешибидеп кабар бащдатпа
Эбосап

Эртең менен туруп-ун
бетин жуп-ун тишиңди
~~тергеңен~~ дасторкого отуруп
тергеңен газа жай коюп
сыр аяка жап коюп
Ку тайгеке тай коюп
тасторкону толтурун

ИНСТИТУТ ЯЗЫКА, ЛИТЕРАТУРЫ И ИСТОРИИ
ОТДЕЛ РУКОПИСЕЙ
Инв. № 226
Д. № 5
СССР гор. Фрунзе

Мактоо каардоп Төмөрүн
Ырахы шарын кутадуруп
Ырчы мэрки сунуздуруп
Поокундап гогон Ойоргеган
Гегин бэп бэп гегин
Кытайлап тык достуседен
Туркун ойдоп айтып кен
Ырчыр этик достоцун
Гегин бэс сыроы козгоцун
Оптургандэ шиндетин
Ит мандоп түрүп кой
Нанып сайкап денаптап

Тундогу мэп айтып кандоп
Сураодыпып ден айтап
Кэс сайкап анда кэлайтап
Кэл айтып кандэ денайтап
Нан дос менин бинагып
Ит тыкалыпып сурадып
Анапсыз эпе оптурот
Багындатып увагып
Сайка уважита
Мактоо сэлса отпогеп

Ак алварс гапса кетет
дейт

елиптык ага иш-аракет
аң-сезимге ээ болгон
Окуучунун өзүнчө
өзгөчөлүгү
Ар бир окуучунун
сезүүсүндө турат
Окуучу өзү
баалоодогу
Аңдап-сезе билүү
Ар кандай
Таңдагычын
Баалоодогу
Ар кандай
Ар кандай
Ар кандай

Институт языка, литера уры и
ОТДЕЛ РУКОПИСЕЙ
Инв. № 256
У. № 6
ЛО АН СССР гор.

ТЕТРАДЬ

для Написания изложений

ученицы 6-двитера

_____ школы _____

_____

_____

Апты кавдам артында
сакчыдет аптаптағы Курултай
ак көптеси ініпуда
ак алварсы көпуда
кіпкіскі тұрат кіпіпуда
Осыопо шұғыдым мен ғіпкіп
ашпадат ұлығыр аташпыш да
болғон әлес көпіпуда
ұшу мандағы сұрұп кұтұуда,
Оттұрұп анда тіпіпұдай
сарапа наңға вапдантыр-

Коргонун ичиндеги Эмгек
Аллаң Ижоо Жараянын шайлап
алуду жүктүн көрсөтүүсү
Катышуучу адамдардын
Коргоосу Канса ок көлөкөсү
сайкалынан двигательдер
үчүндай сөз төкмөсүнүн
алмаш-келдин Ишкердик
сыр бүтүмдөт көлөмүндө

Ит маңдай шлем оттогун
оңду сопу топогун
Сайлоочу үчүн адамдын
Ошол канса аллаңдын
Ишмерлиги менен аларден
Которуп гого сапарден
Коргоону магол кылардын
Төлөөсү күлүк төшөгүн
шлем коркун элестин
суйлөөчү сыр бүтүмдөт
Кечеги менен сайкалга
сурамал Түрүн кең көргөн

Чг куни Турам деп кетген
Атаздын угул кабарын
Иштеп тууп кабагын
~~сап~~ Ата здай турып кетай-
Атаны ын сап кап деп
уруксат берсең Ингн досу
бис дене ушо кетеч су
тезирек ушо Инеле
урукса берип капталы
Ага ыма тугулгага
сиздеп кабарлаптары
Кетели деп шашканын
Кара чы ойдун аскалын
Эски оргуп бар эле
мезгилинде карагам
дозун там ичен Инуру Инэле
Кабыр гам оруп кайтышын
Кыртыкты козун как падыш
коз ипитим алсам деп
Жипасын лугун тампадын
Карлавага кун кезеп
Зкуну агластып бепек коюп
узартпай бепек оңуруп
кететин деп Ингдозуч
Катта катта сурадым

Ошурткалы

уятбыган Жан дозун
аракгбодан тіурамібін
Кармоку орун мезгілін
ұғұтұп.мұн убагібін
Жиындадын оозунан
ушұтадан сөз гбікканда
сайкалып албі ұкканда
ұғұмдо алған ғбің Жедеп
опбоп тұру ең кетіден
Жыкоо бабыр сайкалып
Кіпған ішін балкағын
Актородо костоп басы дегіт
Ак сандык оозұп ағы дегіт

дарі апын копұта
алы деген бір дарі
ұғұ деген бір дарі
Жапбына базып кепді дегіт
бұп дарыны верді дегіт
Жыгасаң орұған Жеріп ба
ұлағтай козұрұ ағылап
ден ошептін сайкалып
Аптыдан кыпған бүктерін
Ай ландадын копұта сандық
Заказға үг башка шкафка
Тавар пар бі ар башка

Бухаро тонду кийисы
Жаан барын эли дем
Үйүл косой Нургуну.
Жуну жындай тащталы
Жаак менен ак көпөн
Эмит кабар бащталы
Ак көп манас баатырым
Дады китеш карабай
Ноо гавай дем санавай
Эр мерсе жок отурда
Наткан экен баатырым
Сай кан кысым көтүнда
Бул ашты Нагана
Ак көп манас баатырым
Купротуп корбосон дүйм армада
Ак көп манас баатырым
Үй кусу канын туруп-тур
Ак көпүздүн тургандын
Алмакбет ал бөсүдан үзүп
Алмакбет айдай баатырым
Коргуно жүзүп ачкылым
Ажыбын зазым кетип тер
Баатырга салам берипсар
Дастор конго отуруп
Көзүлгө кыпап топтурып

Жаңыбет алдың кең алтай
Бүркүлү баатыр дең алтай
Бүтпөгөндү Жаңсап көрбөгүн
Күн өпкөлүн биз көрүп
Өткөн күндөр өтүптүр
Бопмогон аскам күнүлөп
Эки күн өтүп кетиптир
Жол бопсун Эртең кетем
Алтай жыр-гыс Элиме
Жалан эзем Жетем
Бопуп Жапкан Кабарды
Капталындан үгалыс

Чарты кеңеп мөзгилде
Кеңиш кетим туралыс
Чарпасыз болгон убакта
Кат Жазышым туралыс
Жанбөлүм Жаңы тыраглыш
Кайк аласы Жеңеке
Урук сап берер убагың
Чапташ тырмын оспосоң
Маакул дөсең коңо алым кетем
Жарым ай да бир жеңил
Элиге Жургүзө бер сурагың
Кечреек Элес төшөрөк
Жоол күтүп турамын

Алмалбеп алаш ойлап
ушундай сөз тіркесін
Ақпарат мәтін сайқалым
ушын сөзтіз ұқсамды
Ақкөл мектебі ақпаратын
қиғаш сызықтың ұзындығы
Звукграм әр бір кеңістік
ойлап бір сөз тіркесі
қысқасын ауда жеңілдік
Алмалбеп алаш деп аттап
мен тапсырма кеңістігі
Қазақша ауыл ұқпайды

Қарағандадегі Этникалық
аталғыға тіркелмеген
Жылқысын мәтін алғайды
Қазақтың мәтін сайғайды
Соған жетпеген қысқарып
Оның кіріс көлбеп алғайды
Қорғауға мәтін сайғайды
Бақташы парақ оқырын
Бақ қасың ғапан алғайды
Мұқшуқты мәтін сайғайды
Қорғаған оқыр мұндағы

Коруктуу Эшик корбошу
Кары Картаң ыдарлар
Кыйынсыз, тойбас албаат олбошу
Канкөй арман кылбашы
Чачы митим сызбашы
Бул эмес кыз Эркем
Эңди таштап эрге кетсе бул
Өмүрүм сатсам эң учук Эркем
тушун оскон Инер үчүн
Өз менен конуо кетпейт деп
Кана бол бо мен үчүн
мен барбасам аташым
Энекем бар карышпам
тушуктуу даарыш мам
Мур көтүнө Кары бар
Ыңдам башка, эки запы да бар
Ургачы болуп, Кандым
Ырмалым Капшы деп
Үрүк сат Эткин бир күнү
Ачам жолуп госпостуу 20
Бурсуңуңу дүйшөнбү
Күн өзүнө кетпеле
Кыргыз ИНОК Эзен соо

Элизерге иеткиле
Кыс сайкалдын обузнан
ушундай соз тыкканда
Эрлесуз алы ыккандан
Аралашып турун кетпей
кеп айтканда устатат
Ваатыр сайкап алашыбын
сытогон созун диндедир
Сендей кыстан мындай бир
Эдепсан
сайкап бурлаштыкалын кендеди
бизге болду эп деди.
Ошол кесте кыс сайпап
Кыс кепинди гакыруса
Аткопуздун устуно
Кепин кыз дейт киреалбай
Курин сапап бере албай
Кабылалдын журнон
Коркуп малай сурдон
Шагыран кепке кепин кыз
Кыс сайкага кепайтат

Жапанатын элеке
Калптын тирүдүн деп айтат
Жапанатын элеке
Тартуу тамкан чалынбас
Күтөрүстүн сыртын
Үйүр Настя Жалынбас
Жүйүдаары соргудат
Оор тартып бисеп коюудан
Аял кара куш арбап,
Алыкчуудат чарбап
Интернетүрат илгери
Жолорсу Түрат Наргалы

Настым колдун салгалы
Сырын билбей Жесталып
Кепин кыс шорду барганы
Жүйүдаардын Түрү бар
Алтымиш эрдин сыры бар
Кудайга тын көзү менен Карагат
Артыкча Тунган шер экен
Арыстандай эр экен
Баатырлыгы бакытсыз
Бир өзүнө Тең экен

Ай-пайтын эҥеке
Нездиндан артык жаңжеп
Ушундай эрге тұщ көпсен
Артык бакытын бар экен
Урұксат берсең эҥеке
Конок үйгө барайын
Ұйранбын көп сагындым
Ойдун жүлкү сапарын
Жакшыраак эҥеке
Алмаш беттей жигитти
Ден ойлентип көпсинбе

Көп сагындым жибитти
Жаңыдан жестеп көпсинде
Бирге десең бирдеңе
Тик багып жүзүн бир көрөйүн
Сырын шұлүп бил-ептис
Көпсин кыстын барысын
Сурайын. ишиңтин Тургында
Ұшул сөзү ургында
Баатыр сагжап кетайын

Кең аянтка канда денелер
Колюк үчүн барганда
Ортого алмаң алдына
Көзүң ачар сөзүмөн
Оңуп кулку салдына
Деп ойлотпа сайкалы
Көлөкөлөгөн бийизим
Колюк болгу үчүнө
Алмаң бетти кургизим
Ак боз бетин сойдурун

газы карта Көтүрүп
Сыр аяка бан Көтүп
Чертем газы Жан Көтүп
Ырак-шаран Күтдүрүп
Ырлы Терки Сүйдүрүп
бүткөн болу бизбишим
бир бийге кирди көзүмө
ойлөгөнү Жигитер
ойлөгөнсүп Кагылтыр
бийлегенде бийлешип
Кату ойну салылт бир

Чертеекчи колус чертеңдс
Эрин кетет ар теңдс
Ортаваш тагды атырды
Өсүп күткү шаң шеп
Эң көзөкчү тазшеп
Эшше дейт сайкалдеп
Аш водгу эки Наглш эле
Бышырып тамак белендеп
Ата секип алгарпай
турдупоп тамак тайарпай
Так тутпокой тутулуп

Кагам кетет шеш мап дей
Аш восгу журот куйгурут
Эшш шуну шыпдап тамтай
Аткоп ешеп сайкалдап
Өздөп хавар вашдап
Кыс сайкап шеп шертпас
Ырдодо ого Натбышым
Ас кадды дей уважыт
Гок көзөка батышым
Уважытты кутпостоп
Ситпосо созу ытпостоп

Отпосо отун капбастан
Гаргап бупар капбастан
Азгене курат эзипип
2-Корбогудой сезипип
Кег кирип Кайта таразаты
Увакыт бугун варайты
Дикопуздгу Жопотун
Корсотпу сагкап сапаты
Жопдо Жещип Кетсип деп
Кобматбып менип отсундеп
Ас29 Жетду гупазбік

Як курІнуп29 бантпадьІ
Адодагьым Жарым дегенді
Журогупо сакпадьІ
Кіс сапкап менеп манастьІ
Сапбыпкап Жери текепік
Бопот ұгпу сыр паиза
Сапбыпкап Жери текепік
Ап-тбындап Жүпіп Узепгі
Певіпкеп Жери текепік
Сапкап менеп манастьІ
Эзіпкеп Жери текепік

Акыны артык кыс сапкан
Акыретстик жар болуп
Кепшикен жери текелек
Жикорузду узатып
~~Текелеп~~ Алган жарып балбыр
Текеледе кепилер
Елендеп болсун бепек деп
Алтын шакек берилер
Болуно алпат эки ашып
Болуно алпат бул жашып
Карагаштан козулап
Тамчылап жаңгырды
Капта-капта кошулып
Бастырбай капа токтошуп
Ыйлаган кош аттып
Болушып кетти эки жар
Жол-жолуна кайтышып
Алмалы менен апкорун
Атанары корбо гой
Оздору бар деп жолменен
Ап бороп ун сыдырып
Жантаң жол менен кызыл

Кепе Ишаш эки шер
басып отун жыгма Иер
Гон боюна кепеңдер
Иайкалып турып кокшиб
Ат-тон тудун баатыр
Туптарпарын гандырды
Уктап уйку канбырды
Сайкап бергем гумандын
Иен Иатышты аябы
Гумандыкка тиешелүү
Оорудуна карта коюшуп
Аттарына шишиш
Тапаштын коздоп ветаны
Узак Иеп-го Кириш
Ийавасан Иеп Ипурып
Ат-тон ачаван ипИпуры
Сарбы Иеп-го кенди деп
Алмаш бет турып кенайтат
Ачкопун укку денайтат
Кыпрын ин аккан суусу
Ичинде ап-пак кууспар

Шипшин Турган шағы бар
тұрғы жеңіл бары бар
тұзы тәрәвіз тәр әкел
сиыр сарысондер әкел
қорқыр-жұбыр бел әкел
Қасиетті тау жер әкел
ұшын жерде болсын
қасиеттің жер әкел
Таңғы бастан қолсыз
Ақ қолыңа аңда кел ақта-
Алмалы баатыр деп ақта

Қолсыз баатыр қолсыз
ұшын жерде болсын
Ер есімін баатырлар
сүйеу ден тұлғалар
Ұлтарын ас баатыр
Наңуға оорын жайлар

200+2115 ~~=~~ = 4/15 сағат.

Институт языка, литературы и истории
ОТДЕЛ РУКОПИСЕЙ
Инв. № 2РБ
9 к 4
Акад. наук СССР гор. Фрунзе

ТЕТРАДЬ

для Математики

7 – диктант

ученицы класса

школы

Ведана

уктап ұйқы қандырғыш
тәп-тәп парадығ ғандырғыш
Қытпаған ағдан Жолжұрғын
Жібастан лоп Жұрғын
боот боот Жер қорғын
бөксөну ұлеген бен қорғын
Қрсайған бишік Тоо менен
Қркар Жатқу Коо менен
Қалтандағыа Жұрғыту
Ішке ғалған Жолменен
сарғат бизкі Тұз менен
Кеғ сарқын көзұр Кұз менен

Инотитут языкознания, литературы и истории
Отдел рукописей
Инв. № 286
Инв. фин СССР

Ар кун ар түрү жок жаңыдан
Жаралган жок жаңыдан
Жетпин жолу алтыда
Тыңгтык экен алтыда
Баатырлар жете жаткансын
Канык-канык козу гана түшүрө
Бакшанын алтын алкынтыр
Тагдырын айың капар деп
Иште кылган аңар деп

Алмага жетпин барып тыр
Жандан алтын алып тыр
Жеңилган катын канык кет
Түштар пароды ыламыша бай-пай
Оюн салып жаттым
Жеңилип канык кет айтат
Кел алтка канда деп айтат
Корун жерде гангандар
Бир мокуттан кандаңдар
Ит аламдан кыс гандар
Баатыр кыстөй ангандар

Сак сапаңат кеңдиңби
Коро эпек Жерди көрдүңбү
Жаңы күткөн кудалар
Карга гат эпи аманбы
Саатбыр сиздин кыс сайкап
Жүттүбү бир маға сапалуу
Саатбыр маңас ат көпсүң
таалайың төрт тарабуңду
Эсеңдегат сайканың
баарыбыска күт болсун
~~Кутал~~ушуп менин айткандуу
кунакка ойлор кен болсун
Күн боюң сенин бек болсуңу
Ден оңелтип жаңы кеп
Гүлө багып Жолуңа көлдөп
Жүрүп базып бүлкүлдөп
Журуп күлкүй кылсаң, ~~Жаңы~~ Жаңыкты
Жолуңар
саатбыр пардын алдына
Ак фаторкон коюп
Жыйдын кызыл гат коюп
Сыр аягка бал коюп
Жерткен газы Жан коюп
Капыкет отур ат тигет кунду

Курдөш деп оңтогон шек
Кана биз бет
Жылан бет анда кепатат
Жолдан Кайыш деп атат
Жаңы күткөн кудалар
Жаңа эзен Жатышат
Сайкалды маңас алды деп
Дүгүлө ге батышат
Өкпөлөп баатыр сайкалы
ыйктыбыгы бай кадыш
ченеден бепак бопсуңдеп
Кана бопбой Көпсүңдеп

сага шек бар ди, бепеке
Жарасп деп бул керек
шакектеп, ченеп корсуңдеп
Тагдырына көпсүңдеп
Жыпбы бар деп шага айтбы
Өзөк сапал сага айтбы
Өчөп кесте Канышы
сапалап бопсуп деп айтбы
Акөлөп бакай авакей
Өлтөкандыр сага Коргону
бопгон шүтүп Жоңжопун
Өлтөкандыр авап Коргону

Ата-энелер ыйлаган сыймык-
кыргыздын баатыр коргоочу-
лары каза болуп, кыргыз
кызы болочок келинден
ажырап, ата-энесинен
айрылып, жетим-жесир
калган балдардын көз
жашы менен сугарылган
Ала-Тоонун бир бөлүгү
Ата-Бейит болуп калды.
Ата-Бейит – бул кыргыз
элинин эркиндик үчүн
күрөшүнүн символу.
Ата-Бейит – бул кыргыз
элинин эркиндик үчүн
күрөшүнүн символу.
Ата-Бейит – бул кыргыз
элинин эркиндик үчүн
күрөшүнүн символу.

Ұлттық дәстүр
Ақын сөз көлем көйлек
ұстеуі құрау артығы
Тау бұрын бері ұлға
Көзқарастық қағидалық
Қасиетіне қарай
Қасиетті мәнін қорытып
Ең ғаламдағы ген генін
Түсіндіру бұл қорытып
Қалыққа жұлық жатқанда
Алмалық ғұрып қолдан
Ескіліктің бастыр денелеп
Ешқұлдар ғалық бұ ұшқен

Көркемдеуші мәнін түсіндіру
Ақкөз қастық қалтасын
Өзіңе ұғынған ғалымдық
Ұлықпа қызық ғалымдық
Көзқарастық Заттың ұқсамдық
Сақалды созбе сапалық
Ғұлғұлдас мұнар бос болып
Күйгүлік қағылық ғалымдық
Сақалдың көлеңке болып
Ешқұрал ғұрып, тартыраптық
Көрік ғой сұрға болпасқа
Қолайлы өзі өзбөзөп

Зор кишлоқ, конок учун тошлоқ
Ишлаб чиқилган экин тошлоқ
Тоғлардан келиб оқар ирмоқ
Чўкорлар келиб чирқиллар
Ариқлар авлоди оралаб
Бутқонбойдан бизгитган
Ғалла маҳсулотлари қизғитган
Қишлоқ аҳолисини сувсиз қолдирган
Қизғин ҳангомалар сурадиган
Ҳукумат эътиборига қайтган қиз
Эрос оқшом деган қарават-
ухканда шуни кутмаган
Сурабвай салқин тушган
Сурғанда сувсизлик
Ишсизлар тўпланган
Ариқлари ағдарилган
Ғалла ташувчи ҳар бопор
Оқшом ғасвит ағдарган
Ишлаб чиқаришда қаттиқ шовқин
Ишсизлар оқшом тор бопор
Деб ошқозғин ҳаяжон

Жүзүү кезин кыскартуу
аарчы сын тургап эмгек
Аткаруучу ишкер адам
Жаңгак өсүүчү аянтка
Жыгач курап аткарат
Көзкө көрүнө
Ландшафт боюнча
Жыгач кайрак бай
Жыныс жан бакай
Жүктөлүү чөлөн кеңдүүлөт
Тургун сапаты верүүдөт
Жыныш корун биргелеп

Узак мөөнөттүү
Жыгачтын узак бардыгын
Шилтемеси сын мөлөн
Капта үчүн көпүн капталуу
Үчүн сөзү үрөнүү
Жүгөнө кеңтүкүрөнүү
Кыймыл бакай кеңайтат
Үккүнө бардар деңгээлдеп
Үчүн жүктөө көлөмү
Үчүн төөнүн тур
Жаңы жүктөө ыңгайы
Көлөм жаап бөлүнүп тур

Чон сарайым жүз болду
Бирдыйлай туралы кез болду
Бир күнго ойлаңыз биздей
Уякыйт отун барыгыр
Жакын-га ман ткөтөөч
Сары ыкуруп болуп капыгыр
Дегем жесе Эр бакай
Аламбет Турун кемалтай
Аваке бакай сен алтай
Эртең көңүл ғапаны
Жайпуу көңүл белгилен
Аман коғул барамы
Жыпкыгы койгу уйгулар
Эзелтен ылайым топтоңуз
Кыш болсо шиндес
Изден алы Жөктөңүз
Капыкта ада кемалтай
Кемалтыңа ада сенайтай
Аламбет жулдуз кендеги
Барыбыска эл деди
Кучуп кирип Куп батым
Эртең менен Таң атым

Тушко жакын болгондо
Гок шашке ге топ ойноп
Гогуп кимиз ишим
ешзбпатбі Гук кілбім
Жігібвай Тургап кункібім
Вплап бе Губак сыргакгар
Кетіш ти Жуптіпу Гапчатк
Когуп Жазбі Жуптка барчатк
Гапгвапдап вупар келіштіі
Жат Жовуп аптып берішті

Вандап гап Жтвіп капбиз эп
убап Губап 3 Жупдо
Ждак когуп барвптвр
Жопуш Жайпу вопсуп дп
вец, ак воз вее Жарвптвр
веперді вупар ойдіщуп
Келіегеш ойщуп
Кавбі ешеп Картаге
Каап ащ вига тойщущ
Кбімбіз ишш Збізарбіп

шавыгат оңдоп шапартеп
бири тең бири капкада
ушундай көзүп аскада
Жайпоюн таза авасы
Атапар оңкол ушундай
Жалта ава савасы.
Күндөн күндөн күлдөп отун
Бийиктеп когор күн жейин
Возоро шаап болуптур
Эл кыштоого көпүптөр
Шап арыктап кетердеп

Согуп шаапы болуптур
Кр кимиси озуго
Согундарын сөпүптүр
Калайдыга оздору
Бакага шып көпүптүр
Жапжакка возо сапырып
Кишиси деп бүп шоро
Шиширип сүсүп кайтып
Бүргөлөры урдарып
Шоокундап гөгө сүйлөшүп
Бир бирине сырдарын

Зригин эки волуун
Кекке орго алтышат
Бис нак утун кептиген
Тоң хозяйка ватышат
Арыстан чанас ванувиндэ
Ваакеси жанында
Алиан вет гувак свургектар
Гит агитвин жуш сапым
Кодырвшат Жергапым
Сушиан варвы дос вору
Гентендэн Жургот вош ва
Сушим конун волушот ра
Кодырым Жерди корушот
Жер кодырым варганда
Жок эжен шошгат Жангада
Вактыга бүкон кушанда
Жүгрүк Жуш бунатын
Жекшир ди Тиштентекеш
Искадан тиштенарко ду
Курбудан куш кушанды

баарысын тиштен алгысы
келишдет экен бир жаны
алфавит чувак сөргөктөр
биткенде тогузун кулпуну
буурдуң коруусуз
ар кандай кон карашын
кон карунун сүйрөп тогуп
тооруп эттин карамы
коюу берсе эркинде
кантпурбай урук көргөнү

Өз випгенин көпчүлүгү
Эмди бакшан ушундай
эмгектин иштөөсүн кечирбей
Инсттин чегин иезиде
керегинде бериңиз
кааласа ордо атыңыз
тоң көзөлө батыңыз
Отуруп ушуга зериккен
Кетип тыш буюм териңиз

Кубанбиз менен шаттыкты
сонорго барып антпаңыз
Бирдиктүүлүктү сонор жолу
менен сунуштаңыз
Наша власть отношение
Орток частыгы управление
Капиталдык частыгы будущий
Өнүгүү Тоодук Улактар
Күйөөгө узун бүлактар

Керилиш гипс кантоду
Кайта тургап шарт бопсу
Кулун кирип кунбаттыгы
Ич ичиндо бүткүлгүлүк
Коз көлдөр эригип
Өтүргандан терип
Бекредел Жерде кар бопсо
Кыш кы сууктар бар бопсо
Өтүс келип өтүс кыс
Кыркы келип кыркы коз
Бир бүтүн менен такыкпай
Ородпат тенгү бирүүлүгүн

330 сөз

Оромчан-темкен Жерлери
Бир ай гавым Жер эле
Зеринкеде кавыкей, докор менен
Оромчай тевеп деердеги
Оромчай темкен Жерлери
Кашка Жолдуу чэчу эле
Думчулуган кашай астыда
Думчулуган кашай текшере
Кыйын пай коп оруп алып койгон
Уста генен ич гетин
Бегерек гитин коргондой
Жанында гипрапак кашай
сүйсү бар

сүйгүп корку болгулаган
Балган-арпак кусусбар
Ордок кез отлоп гопчуда
Кекилик сайрап бепшеде
Коңушка верен копокто
Жанында гопар терең
Өзөк гайкы сыйсайган
Кенде ее тийбей карегин
Жанында терек бағы бар
Гүрдү Жетим бары бар
Бетеки адам варанбайт
Жаңы даарды загы бар

~~Кон кон~~ ~~Кенин кон к~~

Кошуну Кулгон Шерэкен

Кыш бин кысын мангы шат

Адамга мындан бин гатпу

Затегигд шаитма шат

Конкон Кенин конкон кез

Карбардеи аиы карабат

Ушуибус деи сапабат

Ормпат тенкен Шерпеш

Карын курон тазапаи

Кашаит ипдыи бургыбы

Гыгарын газын бургутут

Ормпат тесп вазыпат

Бургогон бутту Шазыпат

Ормпат тесп шарактап

Ощептып конуп аиыпат

Комус кагын бышкыра

Кумарын мнтып Шазыпат

Бопшоп когон уважта

Як орцого Кепишеп

Баиагы косеи каын каныкеп

Опус теке Терисип

Шындытын Шуиип апдыган

сипат жыга сапдыргап

Ишават тапдап вогокгон

сансары көпөн боготкон
бөгөн берим кандагат
ургаалдан устудан
катындан көйкөн шыгудон
мандан алган элестер
ичке ишинен бекемдеп
кандан алган элести
кыс келинге корсотуп
балапек капшыт букурон
кепин кызга шыктыргы
ишкы кызын ичине тиштеп
уважат болгон шүгөйлөп

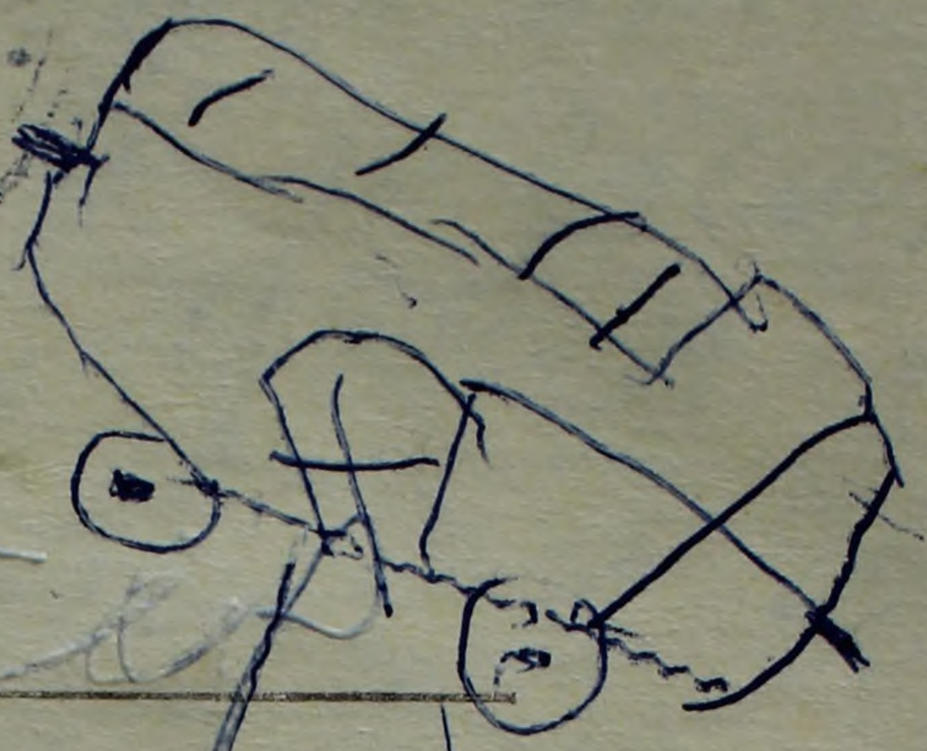
кандагага дем салбасаң
Эки ишенбей карасаң
бөгөкитөн тегөн мизи жок
ишенимин откон изи жок
катындарды бипин бегт
Не салбыгарды бипин бегт
Бактырын жообо кетсиндеп
ченин мыктыгын мойнуна алып
Кандагат тигин кандагы
Кашыгын типеги жакшы гана
дагы

тіге ап бағап кетпеді
Табам деп сенен әбден
ұшырып бұта бұрдұрап
арасына бұлатып
оңкорғошұн ұлғон тұндұрап
Жанадан тігеп қысқарды
қарғыға сапқа сапқын деп
кес қайқытып қайқын деп
сапқанардан қалғанын
Қап ғұш ұлғон қалдық
Қан басып ұтіе арпалып
Жүріп тұрып жүк сава
Жетіп бұға дарметін
ден ойлап қалдық
сағап бас шіге қорқоқ
бұсап ден сай бас қорқоқ
қозұнұп жанақ шұрідоқ
тәкелікті ғып қып
ғер қап менен бір қып
тұрып ұстіп жүріп ден
сондұқ қарап отұрған
болып келіп жүріп ден
ұстіп тұр болдық
отұрам деде бекеріп

Оқуға қанағы қоғаму
Өрісок курун қанарған
Кепім көсіві оқытыш
Орого воо вопот дер
Кепім коска ‘ттоқуту
Ікана ға курун өрісоқту
Ікаэык қағын ікерідіру
Өрого тіскіш вототдеп
Сокіпуруп ттерме ікердіру
Зерікқанде комус қағын
Өромпатдві ттевевіс
Ікапты варвіп ‘гоқу қапта кепевіс

96
сөз 560 + 230 = 790

Институт языка, литературы и истории
ОТДЕЛ РУКОПИСЕЙ
Инв. № 289
9.128.
Инв. ВАН СССР гор. Бруно

Қырғыздың мақал
мәтелдері мен
нақыл сөздері
Адамзат ақыл-ой
қазынасының
ажырамас бөлігі
болып табылады.
Әрбір халықтың
ұлттық ерекшелігі
оның мақал-
мәтелдерінен
көрінеді. Мақал-
мәтелдер
халықтың
ұлттық
ерекшелігін
көрсетіп
қана қоймай,
олардың
қалыптасуына
тарихи
жағдайлар
әсер
етеді.
Мақал-
мәтелдер
халықтың
ұлттық
ерекшелігін
көрсетіп
қана қоймай,
олардың
қалыптасуына
тарихи
жағдайлар
әсер
етеді.

Ай көпүл Кайрылып Келишиңиз
Ө ай бопду, Корбогого Таап көлүп
Жүзүң көрөм айдап Кетип турам
Кайгырып кетивесиң тынар сайың
Келишиңиз ваайыр көз
Алган жарыя Сагынбын
Жашавай вирге капгага
тагдырына таарынып
Эрксиз көзүмө
Эркелеп ойлоп кулгончу
Эрдиң ич көккан эшикке
Эзелтей ачуу турдоруң

тушуң вопун Кетканвы
Өтковгон өңүп кулдоруң
тушуң вопвой өң вопсо
Жарыңа, айкөп көп вопсо
Келишкей ишпда Кетивеви
Сагатвын жүргон сайкалы
айдап жүзүң Корвотвы
Же вопвосо айкопго
Кытайдап жөө Кетивеви
Жың ирепен Кыргыпдашып жүрүшү
Же вир Кыр сөк гапдывы
Ага алапсыз Конуп капдывы
Же вопвосо айкопго

Ине волвосо аткопго
капмактан инөө бардывы
сангынашывы а менен
бөшөвөй колу капдывы
Ине волвосо акколу
кавыстан кыросык гаподывы
Капту оорут капдывы
Ай, ушул каварсыз волут капдывы
Акылман кабын каныкпы
Ай журуудай деги эпе
Не апаксын ага капдывы
Ани менен бармактайда
баш коюсо

уулуттун менен капдывы
Заңывым кулөп деги эпе
Ине каныкпы тууп сандывы
Эркек тууса заңывы
ага той берип, көкбөшөвөй капдывы
деп ойлептин кыс сапка
Токсон гогус отпогун
тоюсо уктай авып гопгогу
Армавы топун ичине
Манастын кирпек вондвы-
вешпевинин кунуудо
Инумавын инарвым гуруудо

Эгер дерсе ИЖОК отупса
Аткопук менен Кагылат
Капарсыз уктап Натыжада
Мектепти тайгу үйкусун
Аткопук баатыр туш келе
бир коргошун ук келе
Сайкап жүрүп ук келе
Сапары сабак ишине
Аткопук душ кыла сайкап
Мостунан секи кулактап
Наш кападат бышактап

~~Наш капарап шоокton~~
Козулон Наш бл шоокton
сокпудан ыргап бопокton
Кулондор бопут капдыл дей
Кептей шагы кечпин
Кутултпу ишке сапдык дей
Ардагыска аткопук
Элине учун апдык дей
тушпогудой корутун
арпандуу кылып сапдык дей
атколго тушат сайкалбы
кел

Сайкалдын айтkан бул созу
Айкол20 окуп дезе туш экен
Ошондо айкол оногун
Ок жагына топтогун
Сайкал кирип тушуно
Жапжычок тушуп шине
Кайрылып барбай койгонго
Кана болуп озуно
Элестен сайкал козуно
Уктаваш газды айбырды
Сазап жыпдыз байбырды
Ысмалда жылдыс виринден
Тандап чапан дирилден
Так сурду тоодон копкоп

Ошондо Айкопук турду муздап
~~сана~~ Акылман кайып кайыпка
Сапанусу випшип
Айкопук эшике гыкып жибиди
Сабы кулиш озунез
Горгозу эке жарылгез
Гок кулгалды колгоалып
Кывына карап оптурул
Кокуган сугга топтурул
Сафарбай айбын апды элип
Ак чайы коопук колгоалып
Аарчынып апды элип
Кывына карап зазыран
Азап айтып капды элип

Кыя торкодон Шаитаамас
Иерге шайып сапы эми
2 ирек 2 пар
Багыдат окуп капы эми
Адатынча ачып баштайт
Алты бута артынан
Кароопсо турун капы эми
Айкап елапас баатырым
Багыдат окуп буту эми
Адатынча ачып баштайт
Утури косой кетти эми
Сүйүшүүнү зар тынап
Супу сайкап дартынап

Айкап маңас баатырын
Откондор го куранды
Окуват турду ойырын
Сайкап кетет ойлонат
Иогойкон эмен акылын
Окуганда багыдат
Коргосун боюп эриет
Б-аза окуп куранды
Козунон ишенбей агызып
Откондор го кетиват
Кундогудой тепшинок
Сайкап козго эпсеп
Иш нарын шыпылгок
Кавагынай ойлонуп

Отурду капсывтка кепин топтоп
Ачылган катын каныкей
Тазторкон Чайын кайтып келип
Сыр аңдаса бар көлүп
Керткен тозы Чай көлүп
Сүйгөн өзүнөн эрисип
Бай кутуп сунуп керилип
Кашына керип көз сузун
Кабылгага кол айтып
Ачкөлүп баатыр деп айтып
Курсоо гудай чыгып Чок
Сыйлады айтып деп айтып
Бугун менин козуно
Бак кага болуп корунуп
Кок тутун бопу бопулуп
Ныпкы тыпын данкапап
Терең оюп бат кандап
Сартайып кы ирең
Сена тартып Чырпык
Чостоп тукку ирең
Тыпг ап вай Турап Чырпык
Савырып сез Сана бар
Сага Чете ап вай турган буро бар
Ачкөлүп баатыр Чыгыпыды
Чашыр бастап сыйлыдып
Врепген менен кекендеп
Випин тураш каныкей
Чоок кутуп Чалоорып
Кутуп тураш каныкей

опуразада акып.жан
адамы жаган акыпдан
сыртан тууган катындан
кандайга болуп кетпеңдер
Карап турып кабы кет
Ар бир туркун оппорду
Сактап турып калбакет
Азап тартып элеңдер
Арсак этип чуповгон
куйуп тартып элеңдер
Кунгуронун сыпогон
Зык, зык этип зыңгыран
Кайу айтпай кунгурон
үйдеги сырды видиден
Каныш кырсык экпей ипдиден

Каныңды Карап Кыпгайбын
Жарк этип тыңы жылмайып
чунгуронун чупонун
Кайта озуло озу сыпонун
Карагай козтот опкун
Бекеринен барып лебу
Кыс сен кандай сукпуну
Жалыска туура апарылын 200 сан
Эрдеп волуп маңдайына варбас-
Кыстын уванына капылып
айтып версем сырдуун
Жалганы жок чын дүн
Түн жарымында Түш кордум
бир коргон Түшүп чг кордум

кавар алват коштогго
кана волуп калыптыр
сананга ватып сагатып
волоктон ылап алыптыр
коруго мени зар экен
Тушко, бир кыздан уг кыргын
Кастеттуу ынан экен
Ат коюудуп оозунан
ушул ыйлап тукканда
Акылман кайып калыптыр
Жаттыгган тушту укканда
Жалыкеп турун кетайтып
Ат коюуп балатыр деп айтып
Сизге окшогон балатыр пар
Апты катып алуучу
Алып коштогон калыптыр
шарты менен оз ынтыбага калуу
Ар ыйлыга бир варып
Кыйын менен оокатты
Камсыз кылып сапучу
Атыловус сайкал ынап
ап катыбындан Эместир
турмуш Дан кайгы жестир
Атакту балатыр сайкалга
варышуыбыс тарс деди
Ишсизсиз ка Жарс деди
Жаркыраган наз волуп
Ынандырган ыга эп консун

Тупаңду гөл көк гүлсүн
Азгырак эмес көп гүлсүн
Төрт тупук ыңгайлашсын
Тузук карып майлансын
Жайпап көңүл көпөлү
Өчпөгүдөй бөпөлү
Баатыр суну сайкалдан
Аман кабар алабыз
Атаң окоң барасыз
Коросуз Карагайдын калаасын
Гүлдүрүп сайкалсанабыз
Бүт акыл тура келбесе
Күңүлүк көлөкө сезбесе
Ичтен кайгы незбесе

Атаганы дезек Жол шына
Кам кашек көлөк веруу
Кашкой кайып мен шына
Гүлазык таңар кам таңар
Бардыгы тегиз дан даңар
Кайыкпайдын обүдан
Чүчүлдөй соз гүлкапда
Жүлкөпүк алы укканда
Зың, зың, этим зыңгыран
Жаңырып сүйлөп күңгүрөп
Жарқыран Наз болгондо
Жайпоого гүлгө конгондо
Барышым менин эң деги
Сенин айткан акылың

Кулака сыйгу кан деди
Баатырын туш алтын таңак шикее
Горопор кутун капып бер
Ордого качан келер
Ныбай жетип барып дер
Муну мындай тапташып
Зериктин турган баатыр
Ордо аткандан баатырлар
Чапташып

ИНСТИТУТ ЯЗЫКА, ЛИТЕРАТУРЫ
ОТДЕЛ РУКОПИСЕЙ
Инв. № 286
9 к/в
АН СССР гор.

Арт. 3705р Цена 55коп.